

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/2452-8
Saksbehandler Martin Due-Tønnessen

Utvalg	Møtedato
Teknikk-, plan- og naturutvalget 2023-2027	
Kommunestyret 2023-2027	

Høring av søknad om Lindlandsaga kraftverk

Kommunedirektørens forslag til vedtak

<Tvedestrand kommune anbefaler NVE å godkjenne Lindlandsaga kraftverk>

Vedlegg

Bakgrunn for saken (fakta)

NVE har mottatt en søknad fra Lindlandsaga kraftverk om tillatelse etter vannressursloven til Lindlandsaga kraftverk.

Lindlandsaga Kraftverk AS søker om å reetablere tidligere Lindlandsaga kraftverk, som brant i 1957. Kraftverket vil få en installert effekt på 0,270 MW og produsere ca. 1,7 GWh i et normalår. Slukeevnen i kraftverket er planlagt til rett under 0,5 m³/s, ca. 30 % av middelvannføringen på strekningen som er beregnet til ca. 1,5 m³/s. Kraftverket er planlagt i det vernede Vegårsheivassdraget.

NVE ønsker å få inn synspunkter på planene som er presentert i søknaden. NVE ønsker konkrete synspunkter på om planene bør gjennomføres, ev. valg av alternativ eller forslag til begrensninger i planene.

Problemstilling

Skal kommunen anbefale at Lindlandsaga kraftverk blir godkjent, eventuelt hvilke begrensninger mener kommunen bør legges på utbyggingen.

Faglige merknader/historikk

Nævestadvassdraget i Agder ble vernet gjennom Verneplan IV for vassdrag, som ble vedtatt av Stortinget i 1993. Vassdraget er dermed varig vernet mot kraftutbygging som del av den nasjonale verneplanen for vassdrag.

Vernet ble gitt fordi vassdraget representerer viktige natur-, landskaps- og friluftsverdier, og inngår i det representative utvalget av vernede norske vassdrag.

Da Stortinget behandlet verneplanen i 2005, ble det åpnet for at småkraftverk med installert effekt på inntil 1 MW kan konsesjonsbehandles i vernede vassdrag, forutsatt

at utbyggingen ikke svekker verneverdiene. Vernet er altså ikke et absolutt forbud mot alle tiltak, men terskelen er høy.

I denne saken vil spørsmålet derfor være om et konkret kraftprosjekt påvirker de verdiene som begrunnet vernet i 1993.

Dette er andre gang det søkes om tillatelse til kraftverk i Rykenfossen. En tidligere søknad, den gang kalt Lille Lindland minikraftverk, ble avslått av NVE i 2013.

I den nye søknaden argumenterer utbygger for at:

- prosjektet er redusert i omfang,
- vannuttaket er begrenset i tråd med hva som godkjennes i andre verna vassdrag
- tiltaket gir mindre fysiske inngrep enn forrige søknad, blant annet siden rørtraseen nå i hovedsak vil ligge i traktorveier/ skogsbilveier
- man vil ikke gjøre tiltak ved Atthaldsdammen i Gjerstad, som innebærer at det fortsatt vil være noe vannføring fra dammen mot Gjerstad.

Lindlandsaga kraftverk vil ikke være et reguleringskraftverk og vil i liten eller ingen grad kunne regulere vannstanden i Nævestadvassdraget. Den viktigste hydrologiske effekten vil være redusert vannføring på strekningen mellom inntaket og kraftstasjonens utløp når kraftverket er i drift. Inntaket er planlagt på kote 103 ved utløpet av Savann, og turbinen vil ligge på kote 31 ved Lindlandsvann. Elvestrekningen som blir berørt vil være 700 meter. Minstevannføring i sommerhalvåret vil være 35 l/sek og 287 l/sek i vinterhalvåret. Kraftverkets slukeevne vil være maksimalt 460 l/sek og minimalt 230 l/sek. Årlig middelvannføring er 1533 l/sek.

Kartet viser hvor Lindlandsaga kraftverk er planlagt. Nævestadvassdraget grenser mellom Risør og Tvedestrand rett nord for Lindland. Fylkesvei 3442 krysser fossen som skal legges delvis i rør.

For Nævestadvassdraget er den sentrale miljødiskusjonen ikke regulering av vannstand, men at en del av vannføringen ledes bort fra den naturlige elvestrekningen og at etableringen krever tekniske inngrep i et vernet vassdrag. Dette er også det NVE og Energidepartementet tidligere har lagt størst vekt på i sine vurderinger.

Det planlagte kraftverket vil hente vann fra den gamle fløtningsdammen ved Savann. Eksisterende reguleringsdam som var i bruk ved tømmerfløting er planlagt å bestå i sin opprinnelige form kun med ombygging av innløpet til tømmerrennen som ligger på nordsiden av dammen. Dammen er fundamentert på fjell og ansees som i bra stand. Den gamle dammen vil ikke få noe estetisk endring ved med denne ombyggingen.

Den gamle fløtningsdammen ved Savann hvor det planlegges et nytt inntak.

Bildet viser hvor vanninntak med finrist skal plasseres i den eksisterende demningen.

Bildet viser den gamle konstruksjonen for tømmerrenne som står i vassdraget. Den nye rørgaten vil ligge i en nybygd tømmerrenne på den eksisterende stålkonstruksjonen.

Vannledningen vil følge stålkonstruksjonen i luftspenn i ca 45 meter før ledningen vil gå i land. Herfra vil vannledningen følge traktorvei og skogsbilveg til bunnen av fossen. De siste 30 meterne av rørgaten før kraftstasjonen legges røret i dagen, forblendet med treverk som visuelt vil se ut som trerøret som kommer inn til den gamle turbinen. Lindlandsaga som brant i 1957 bygges opp igjen etter gamle tegninger med innebygget Kraftstasjon for den nye turbinen med utløp i Lindlandsvannet.

Rykenelva er et åleførende vassdrag og har funksjon som vandringskorridor for ål, som er klassifisert som kritisk truet (CR) på Norsk rødliste. Det planlegges å legge til rette for ålen, med en ål-renne forbi inntaksdammen for oppvandrende ål, slik at ålen vil få fri og bedre passasje enn i dag, finristen utformes slik at utvandrende ål ikke går inn i trykkrøret og turbinen.

Vurdering av tiltaket

Nævestadvassdraget er et vernet vassdrag. NVE peker på at det skal mye til at det blir gitt konsesjon i slike vassdrag, men det gjøres noen unntak når kraftverk blir lagt på en skånsom måte med begrenset påvirkning på omgivelsene.

Lindlandsaga kraftverk er planlagt som et lite kraftverk som berører en elvestrekning på 750 meter fra Savann til Lindlandsvann.

I dokumentasjonen kommer det frem at det kun er strekningen mellom vanninntaket og kraftverket som blir påvirket. Oppstrøms og nedstrøms vil det ikke være endringer, siden vassdraget ikke blir regulert.

I flomsituasjoner vil man ikke merke uttaket av vann, siden vannuttaket vil være så lite at det ikke påvirker vannstrømmen. Resten av året vil bli tørrere enn normalt, men minstevannsføring vil sikre at det renner vann i fossen selv i ekstremt tørre somre, som vi har hatt noen ganger de siste årene. Det er vanskelig å dokumentere at lavere vannstand har stor effekt på det biologiske mangfoldet.

I forhold til tekniske inngrep i fossen, så er denne allerede relativt preget av gamle installasjoner fra fløtningstiden og krysning av en fylkesveg. Inntaksdammen er allerede bygd i form av en gammel fløtningsdam, og bærekonstruksjonen til rørgaten står allerede klar i elva. Det er vanskelig å se at det vil være negativt å oppruste denne strekningen med en tømmerrenne med rørgaten oppi.

I forhold til biologisk mangfold vil håndteringen av ål være det viktigste tiltaket. I regionen har det alltid vært mye ål, og det er viktig at denne arten ivaretas på en god måte. Det legges til rette for både oppvandrende og utgående ål i løsningen, og vi forutsetter at dette vil fungere på en god måte. Her forventes det at NVE kan kontrollere de foreslåtte løsningene, og det vises blant annet til løsningene på Fosstveit som virker til å fungere godt.

Det er ikke sjørret og laks i denne strekningen av elva. Siden vassdraget ikke blir regulert, vil tiltaket i liten grad påvirke bestandene av stedege arter som abbor og ørret.

Det er gjennomført biologiske registreringer langs den aktuelle elvestrekningen som ikke påviser noe velutviklet luftfuktighetsavhengig fossesprøytvegetasjon som kunne trues av utbyggingen.

I henhold til Ecofact sin rapport om konsekvenser for naturmangfold påpekes det at i henhold til Miljødirektoratet sin instruks for naturtyper skal Rykenfossen registreres som «elvevannmasser» med kvalitet som en regionalt viktig naturtype med middels verdi.

Det er registrert 3 insekter som er oppført som nær truet i rødlista. Det er to vannbiller og en steinflue. Det er uklart hva effekten av et kraftverk vil være for disse artene.

I tillegg er det registrert rødlistearter knyttet til skog som antas å ikke bli berørt av tiltaket.

Det er lite friluftsliv knyttet til den aktuelle elvestrekningen.

Samlet vurdering

Det vil alltid være et stort inngrep å bygge et kraftverk i et verna vassdrag. Nævestadvassdraget er i dag et uregulert vassdrag uten store påvirkninger.

I den aktuelle fossen er det imidlertid allerede en stor demning ved utløpet av Savann, fundamenter til tømmerrenne/ rørgate, fundamenter til kraftverk og andre spor etter tidligere sagbruksdrift/ tømmerfløting, samt en fylkesveg som krysser elva. Rykenfossen er derfor tydelig preget av tidligere aktiviteter i elva.

I forhold til biologisk mangfold vurderes de samlede konsekvensene å være små, hvis man forutsetter at man finner gode løsninger for ålevandring. På Fosstveit i Storelva har det nylig vært gjennomført en utbygging hvor erfaringene tilsier at aktuelle tiltak fungerer. Vi forutsetter derfor at kunnskapen er tilstrekkelig for å kunne ivareta denne arten på en god måte.

Det er noen vannlevende insektarter som sannsynligvis vil bli berørt, men konsekvensene for disse og andre arter er uvisst i forhold til at det fortsatt vil være en relativt stor del av vannføringen som skal gå i elva.

Med dette som bakgrunn anser vi konsekvensene for biologisk mangfold som små.

Tiltaket vil ikke påvirke nåværende friluftslivsaktiviteter.

I forhold til utbygging av energi så er det et stort behov for ny energi i Norge. Samtidig ser vi at konsekvenser knyttet til vindkraft og større vannkraftanlegg ofte er store og konfliktfylte. Vår vurdering er derfor at tiltak med et så lavt konfliktnivå som i dette tilfellet bør vurderes positivt.

Økonomi/gjeldende budsjettforutsetninger

Tiltaket vil ikke påvirke kommunens økonomi. Hvis det innføres eiendomsskatt på næring vil man kunne få en inntekt på ca 50 000 kr.

Konklusjon

Tvedestrand kommune anbefaler at Lindlandsaga kraftverk får tillatelse fra NVE til å gjennomføre det omsøkte tiltaket.

Tvedestrand, 17.08.2026

Kommunedirektøren